

§1 .TİCARİ İŞ

Ticari iş, ticari iş ve adi iş ayrımının
önemi, ticari işin tespiti, ticari işin
sonuçları ve tüketici işlemi ile ilişkisi

Okunması gereken kaynaklar: Göktürk, Kürşat: Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi, GÜHFD, C. XIX, Y. 2015, S.2, s. 3 vd; Bahtiyar, Mehmet/Biçer, Levent: Adi İş/ Ticari İş/Tüketici İşlemi Ayrımı ve Bu Ayrımın Önemi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 22, S. 3, s. 395 vd)

I. TTK'de Ticarî İşin Düzenlenişi

> Ticaret hukukunun uygulama alanının, konusunun ve kapsamının belirlenmesi gerekir. TTK'nin uygulanmasında esas olarak "***ticarî işletme***" kavramı benimsenmiştir.

> Ancak TTK'de bu kavramla yetinilmeyerek, ticarî iş kavramına da yer verilmiştir. Bir işin ticarî iş olarak nitelendirilmesi, ticaret hukukunun uygulama alanının sınırlarının tespit edilebilmesi için önemlidir. **Ticarî iş, TTK'de m. 3 ve m. 19'da düzenlenmiştir.**

> TTK m.3'te, ticarî işin tanımının verilmesi yerine, bir işin hangi durumlarda ticarî iş olarak kabul edileceği gösterilmiştir. Gerçekten de maddede, iş kavramından bahsedilmeden ve bu kavram belirgin bir hale sokulmadan, bir işin hangi durumlarda ticarî iş olacağı ifade edilmiştir.

> TTK m. 19'da ise, tacir olmanın hükümleri başlığı altında, ticarî iş karinesinden bahsedilmiştir.

II. Ticarî İşin Anlamı

1. Günlük Hayattaki Anlamı

> Günlük hayatta, ticarî işten, kazanç sağlamaya yönelik faaliyetler anlaşılır. Bu yönüyle, ticarî iş, üretim ve tüketim arasındaki değişim faaliyeti olarak iktisadi anlamda ticareti ifade eder.

> Bu açıdan ticarî iş, günlük dilde, hukukî olmayan bir anlama sahiptir. Çünkü kazanç sağlamaya dönük faaliyetin kimin tarafından gerçekleştirildiğinin, bir ticarî işletmenin var olup olmadığının, faaliyetin TTK'de düzenlenip düzenlenmediğinin önemi yoktur.

> Her ne kadar bu açıdan ticarî işin hukukî bir anlamı olmasa da, **TTK'de ticarî işin günlük hayattaki anlamıyla da kullanıldığı ve buna hukukî bir sonuç bağlandığı da görülmektedir. Meselâ TTK m. 230/1 ve m. 396/1'deki kullanım bu şekildedir.**

II. Ticarî İşin Anlamı

2. Hukukî Anlamı

> Ticarî iş, kendisine nitelikli hükümlerin uygulandığı özel bir hukukî durumu ifade etmesi hâlinde hukukî bir anlama sahiptir. Bu bakımında ticarî iş, TTK ile muhtevası belirlenen işlem ve fiilleri kapsamaktadır. Bir başka ifadeyle, ticarî işin ne olduğu TTK m. 3 ve m. 19'da tespit edilmiştir.

> Hâl böyle olunca, hukukî anlamda ticarî iş, sadece kazanç sağlamaya yönelik faaliyetlerinden ziyade daha kapsamlı bir durumu ifade etmektedir

> TTK'de "ticarî iş" ifadesinin geçtiği yerlerde, günlük hayattaki anlamıyla mı yoksa hukukî anlamıyla mı kullanıldığının tespit edilebilmesi için, hükmün yorumlanması gerekir. Meselâ, kazanç sağlama hususunun vurgulandığının anlaşıldığı durumlarda, "ticarî iş" ifadesinin, günlük hayattaki anlamıyla kullanıldığı kabul edilebilir.

III. Ticarî İş – Adi İş Ayrımının Önemi

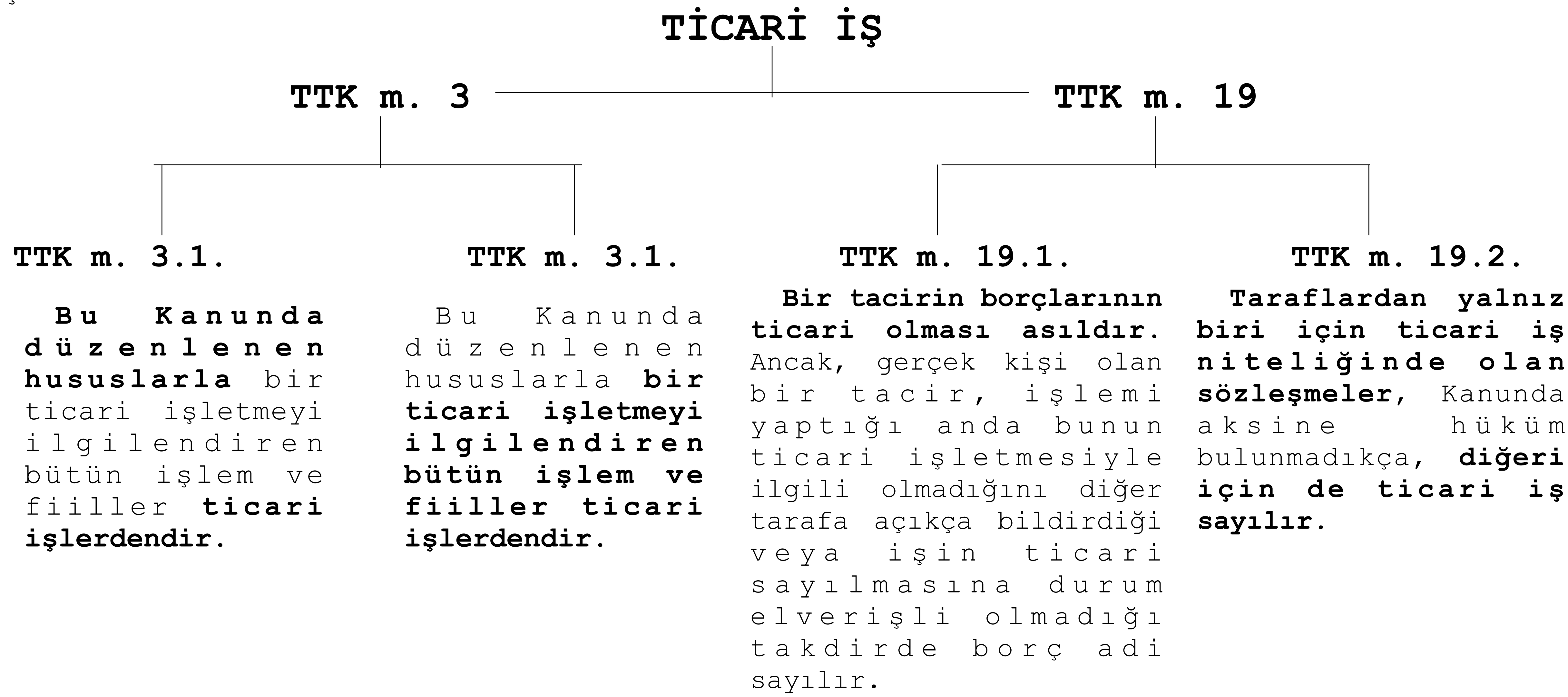
> **Hukukî bir uyuşmazlıkta, öncelikle olaya uyan bir hukuk kuralı bulunmamalı, bilâkis maddi unsurların hukuk kavramlarının hangisine uyduğu araştırılmalıdır.** Bu sebeple ilk olarak, somut bir olayda, olayın esasını teşkil eden işin, ticari mi yoksa adi mi olduğu belirlenmelidir. Zira bu işlem, uygulanacak hükümlerin tespiti bakımından önemlidir.

> Gerçekten de, ticari hayatın özellik ve ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulan hükümler ile genel hükümler farklı bir yaklaşımla oluşturulur

> Meselâ TTK m. 7'ye göre, iki veya daha fazla kişi yalnız biri veya hepsi için ticari niteliğe sahip bir iş dolayısıyla, diğer bir kimseye karşı birlikte borç altına girerse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse müteselsilen sorumlu olurlar. Böylece ticari işlerde müteselsil sorumluluk kural hâlini almıştır. Bunun sebebi, ticarî hayatta kredi veren alacaklıların daha fazla güvence altına alınması ihtiyacıdır. Hâlbuki TBK m. 162'ye göre, birden çok borçludan her biri, alacaklıya karşı *borcun tamamından sorumlu olmayı kabul ettiğini **bildirirse***, müteselsil borçluluk doğar. Bir başka ifadeyle, TBK'ye göre müteselsil borçluluk, istisnaî bir durumdur ve borçluların müteselsil borçlu olma iradelerini açıkça ifade etmeleri durumunda (ya da kanundan) doğar. Dolayısıyla, ticari bir işte, müteselsil borçluluk hükümlerinin uygulanabilmesi için, TBK m. 162'de ifade edilen "müteselsil borçlu olma iradesi" aranmaz.

IV. Ticarî İşin Tespiti

Şema 1

IV. Ticarî İşin Tespiti

1. TTK'de Düzenlenen Hususlar

> TTK'de düzenlenen hususlar, ticari iştir (m.3.1).Kanunun tayin ettiği bu kriter, herhangi bir kayıt ya da şarta bağlı olmaksızın işe ticari nitelik vermektedir (*mutlak ticari iş*).

> Bir işin TTK'de düzenlendiğinin kabulü için, o işe bağlanan hükümlerin kanunda düzenlenmiş olması gereklidir. Yoksa bizatihi terim olarak kanunda bir hususun yer alması, işin ticari olarak kabul edilmesi sonucunu doğurmaz.

> Öte yandan, kanunda düzenlenen bir işin, kısmen başkaca kanunlarda düzenlenmiş olması, o işin ticari iş olarak değerlendirilmesine engel teşkil etmemelidir (meselâ cari hesap hem TTK'de hem TBK'de düzenlenmiştir)

> Acaba kanunun atıf yoluyla düzenlemiş olduğu hususlarda, atıf yapılan maddenin TTK'de düzenlendiği kabul edilecek midir? **Kanun koyucunun tekrardan kaçınma amaçlı olarak atıf yaptığının kabul edilebileceği hallerde, yapılan atfın, ilgili mesele bakımından işe ticari bir mahiyet verdiği kabul edilebilir.**

IV. Ticarî İşin Tespiti

2. Ticari İşletmeyi İlgilendiren İşlem ve Fiiller

> Ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiiller ticari iştir (m.3.1).

> Hangi kanunda düzenlendiği hususu dikkate alınmaksızın, ticari işletme ile ilgisi bulunan işlem ve fiiller, ticari iş olarak nitelendirilmektedir.

> Bu kriter uyarınca ticari işin tayininde borcun kaynağı ile ilgili bir tartışmaya girilmesi gerekli değildir. Hukuki işlemler, haksız fiiller ve sebepsiz zenginleşme, ticari işletme ile ilgili olduğu sürece, ticari işe vücut veren bir borç kaynağı teşkil edecektir.

> İşin ticari faaliyetlerin gerçekleştiği sahada gerçekleşmiş olması, tarafın işletme sahibi ya da işleteni olması, işin gerçekleşme zamanı gibi çeşitli kriterler tek başlarına işe ticari nitelik kazandırmak bakımından yeterli değildir. **Burada önemli olan, işin ticari işletmenin işletme konusu ve işleyişi ile olan bağıdır (makul illiyet).**Konu hakkında mümkün olduğunca *geniş yorum* yapılması, hükmün konuluş amacı bakımından isabetli bir tercih olacaktır.

IV. Ticari İşin Tespiti

3. Ticari İş Karinesi

> TTK m. 19.1.

> Maddede, gerçek kişi tacir bakımından bir istisnaya yer verilmiş, tüzel kişi tacir bakımından ise benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Böylece tüzel kişi tacirler bakımından bir kesin kanuni karine (*karine ile ulaşılan sonucun aksinin ispatı mümkün değilken, karine temeli bakımından karşı ispat her zaman mümkündür*) getirilmiştir (Karine hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Karakaş, Fatma Tülay**: Karine Kavramı, Kanuni Karineler ve Varsayımlar, AÜHFD, 62 (3) 2013, s. 729 vd.) .

"...tacir olsa dahi, bir gerçek kişinin, kendi özel kullanımı için araba satın alması durumunda tüketici sıfatı taşıyacağı..." (Y. HGK. 19. 3. 2003, E. 11-117, K. 169)

> Borcun, sözleşme, haksız fiil, sebepsiz zenginleşme ya da borç kaynağı olarak nitelendirilen başkaca bir husustan kaynaklanmış olması arasında fark yoktur.

> Tacir sıfatı ticari işletme işletilmesine bağlı olan diğer tüzel kişi tacirler (dernek, vakıf) bakımından, adi sahanın bulunmadığına yönelik bir peşin kabule varılması mümkün değildir.

IV. Ticari İşin Tespiti

4. Taraflardan Biri İçin Ticari İş Niteliği Taşıyan Sözleşmeler

> TTK m. 19.2.

> İşin diğer taraf için de ticari olarak nitelendirilebilmesi için aranılan bağlantı noktası, diğer kriterlerden farklı olarak sadece **sözleşmelerle** sınırlandırılmıştır.

> Meselâ bir tacir ile memur arasında akdedilen satış sözleşmesi, sözleşmenin memur olan tarafı için de ticari niteliktedir.

"...Sebepsiz zenginleşme hâlinde bir taraf için ticari nitelikte olan işin karine olarak diğer taraf için de ticari olduğunun kabul edilemeyeceği..."

(Y.3.HD. 08.11.2018, 2017/1077 E. 2018/11264 K)

> Söz konusu hüküm, ticari iş kavramıyla ilgili olmayıp, ticari hükümlerin bir taraf için ticari sayılan sözleşmelere de uygulanması amacıyla konulmuştur. Hükümün **tarihi yorumu** kapsamında anlaşıldığı hakkında bkz. *Kırca, s. 5 vd.*

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

1. Teselsül Karinesi (m. 7)

> **Borçlar hukukunda** iki veya daha fazla kişinin bir alacaklıya karşı birlikte borçlu oldukları kurguda, asıl olan kısmi borçluluktur. Kısmi borçlulukta alacaklı, borçlulara yalnızca onların kendi üzerlerine düşen borç kısımları bakımından başvurabilir³³. Alacaklının borçlulardan her birine borcu tamamı için başvurabildiği müteselsil borçluluk ise istisnaıdır, yani ancak taraf iradesi (*sözleşmenin kurulması veya borca katılma suretiyle*) ya da buna ilişkin özel bir kanun hükmü varsa söz konusu olabilir (bkz. TBK m. 162).

> TTK md. 7'de TBK'de benimsenen genel prensibin aksine ticari işlerde teselsül karinesine yer verilmiştir. Bir başka ifadeyle ticari işlerde, müteselsil borçluluk ve müteselsil kefalet kuraldır!

> 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'la TTK md. 7'de yer alan teselsül karinesinin uygulama alanı daraltılmış durumdadır. TKHK md. 4 f. 6 uyarınca tüketici işlemlerinde, tüketicinin edimlerine karşılık olarak alınan şahsi teminatlar, her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılır (benzer yöndeki düzenleme için bkz. 5464 s. K. m.24.5).

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

1. Teselsül Karinesi (m. 7)

> TBK m. 583'de yer alan kefalete ilişkin şekil kuralları, ticari işlere kefalette geçerli midir? (***Midyat, Nuri Aziz: Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Teselsül Karinesinin Müteselsil Kefaletin Şekil Koşuluna Etkisi, İÜHFM C.LXXV, 2017, S. 2, s. 681 vd***)

***TBK'de kefilin korunması amacıyla getirilmiş olan şekil şartlarının ticari işlere kefalet durumunda da aranması gerekir.**Bu görüşün temel dayanağı, TBK'de yer alan hükmün emredici niteliği ve genel hüküm olarak düzenlenmiş olmasıdır. Hükümde, şekil şartlarının uygulama alanı bakımından bir sınırlandırma yapılmamıştır.TTK m. 7'de yer alan "kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse" ifadesi de bu fikri destekler. Ayrıca emredici olarak düzenlenen bir şekil hükmünün karine niteliğindeki bir hüküm yoluyla bertaraf edilmesi mümkün değildir.

*** TTK m. 7'nin TBK m. 583 karşısında özel hüküm niteliğinde olması nedeniyle, TBK ile getirilen şekil şartları ticari işlere kefalette uygulanmamalıdır.** TBK m. 583'ün tüm kefalet sözleşmeleri için geçerli emredici bir genel hüküm olarak uygulanmasının doğuracağı bir olumsuzluk ise, bu kabulün TTK m. 7 f.2'ye hiçbir uygulama alanı bırakmayacak olmasıdır.

* Yargıtay, ticari bir borç için verilmiş olan kefalette kefillerin müteselsil kefil sayılabilmesi için buna ilişkin ibarenin el yazısıyla yazılmış olmasının gerekli olmadığını belirtmiş ve TTK m. 7 gereğince kefaletin müteselsil kefalet olacağını kabul etmiştir (Y. 19.HD 18.06.2016, 2016/2405 E. 2016/10936 K)

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

1. Teselsül Karinesi (m. 7)

"...ticari nitelikteki bir sözleşmeye kefalet hâlinde, teselsül karinesi gereği sözleşmede kararlaştırılan **yetki şartının** kefiller hakkında da uygulanması gerekir..." (Y. 11. HD. 15.12.2020, 2020/3493 E. 2020/5895 K)

"...genel kredi sözleşmesine, ticaret siciline kayıtlı ticari işletmenin sahibi veya ticaret şirketlerinin ortay ya da yöneticisi tarafından işletme veya şirketle ilgili olarak verilen kefalet yönünden **eşin rızası aranmaz...**" (Y. 11. HD. 08.12.2020, 2020/2686 E. 2020/5732 K)

"...Kefilin temerrüt faizinden sorumlu tutulabilmesi için taahhüt ve ödemenin yapılmadığı veya yerine getirilmediği kendisine ihbar edilerek **temerrüde** düşürülmesi gerekir..." (Y. 11. HD. 02.11.2020, 2020/3334 E. 2020/4631 K)

"...ticari bir iş dolayısıyla yapılan kefalet sözleşmesinde kefilin **'müteselsil kefil' olma iradesini yazıya dökmemiş olması hâlinde** de teselsül karinesi gereği müteselsil kefil kabul edilmelidir..." (Y. 19. HD. 13.06.2017, 2016/10842 E. 2017/4905 K) .

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

2. Faiz (m. 8)

A. Tanım

> Mahrum kalınan bir miktar paraya, mahrumiyet süresi ve mahrum kalınan paranın miktarı ile orantılı olarak sağlanan medeni semereye faiz denilir.

B. Faizin Özellikleri

> Faizden söz edebilmek için bir para borcunun bulunması gerekir.

> Faiz, asıl borca bağlı fer'i haklardandır (*kural*). Bu sebeple faizin varlığı, asıl borcun varlığına bağlıdır. Asıl borç, ödeme yahut herhangi bir sebeple sona ererse, faiz borcu da sona ermiş sayılır. Ayrıca aksi sözleşmede kararlaştırılmadıkça, bir alacağın temliki faizin de temliki neticesini doğurur.

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

2. Faiz (m. 8)

C. Faizin Benzer Kavramlardan Farkı

> **Gecikme zammı**, borçlunun borcunu zamanında ödemesini temin maksadıyla kanun yahut sözleşmeyle düzenlenen bir tür cezai şarttır. Bu sebeple gecikme zammanın talep edilebilmesi için borçlunun temerrüdü gerekmez. Gecikme zammı, zaman unsuruna bağlı olmadan, ana paraya belli bir oran olarak uygulanır. Gecikme zammı faiz niteliğinde olmadığı için, gecikme zammının doğumundan sonra temerrüt gerçekleştiği takdirde, asıl alacak ve gecikme zammı toplamı üzerinden, temerrüt tarihinden itibaren temerrüt faizi istenebilir.

> **Cezai şart** faiz değildir. Zira faiz sadece para borçlarında söz konusu iken, cezai şart her türlü borç için çeşitli edimler hâlinde doğabilir. Ayrıca cezai şartın talep edilebilmesi için borçlunun temerrüdü şart değildir.

> **Vade farkı**, süresinde ödenmeyen mal bedeli dolayısıyla faiz dışında ödenmek zorunda kalınan ek bir miktar olarak kabul edilir. Vade farkı istenebilmesi için taraflar arasında bu konuda bir sözleşme veya adetin bulunması gerekir. Faize hükmetmek için bu şartlar aranmaz.

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

2. Faiz (m. 8)

D. Faizin Türleri

> **Anapara faizi**, alacaklının borcun vadesine kadar parasından mahrum kalması karşılığında ödenen faizdir.

> **Temerrüt faizi**, borçlunun vadesinde para borcunu ifa etmemesi dolayısıyla geciktiği müddet için alacaklıya ödemesi gereken faizdir. Aksine sözleşmede hüküm yoksa temerrüt faizi, vadenin bitiminden ve belli bir vade yoksa ihtar gününden itibaren işlemeye başlar (TTK m. 10)

> Ödenecek faiz miktarının taraflarca kararlaştırılması halinde **akdi (iradi) faizden** söz edilir. Ticari işlerde hem anapara hem de temerrüt faiz miktarı serbestçe kararlaştırılabilir (TTK m. 8/1).

> Taraflar arasında faiz oranı kararlaştırılmamakla beraber Kanunun faiz ödenmesi gerektiğini öngördüğü hallerde ödenecek faiz ise **kanuni (yasal) faiz** olarak nitelendirilir. Kanuni faiz oranı 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümlerine göre tespit edilir.

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

2. Faiz (m. 8)

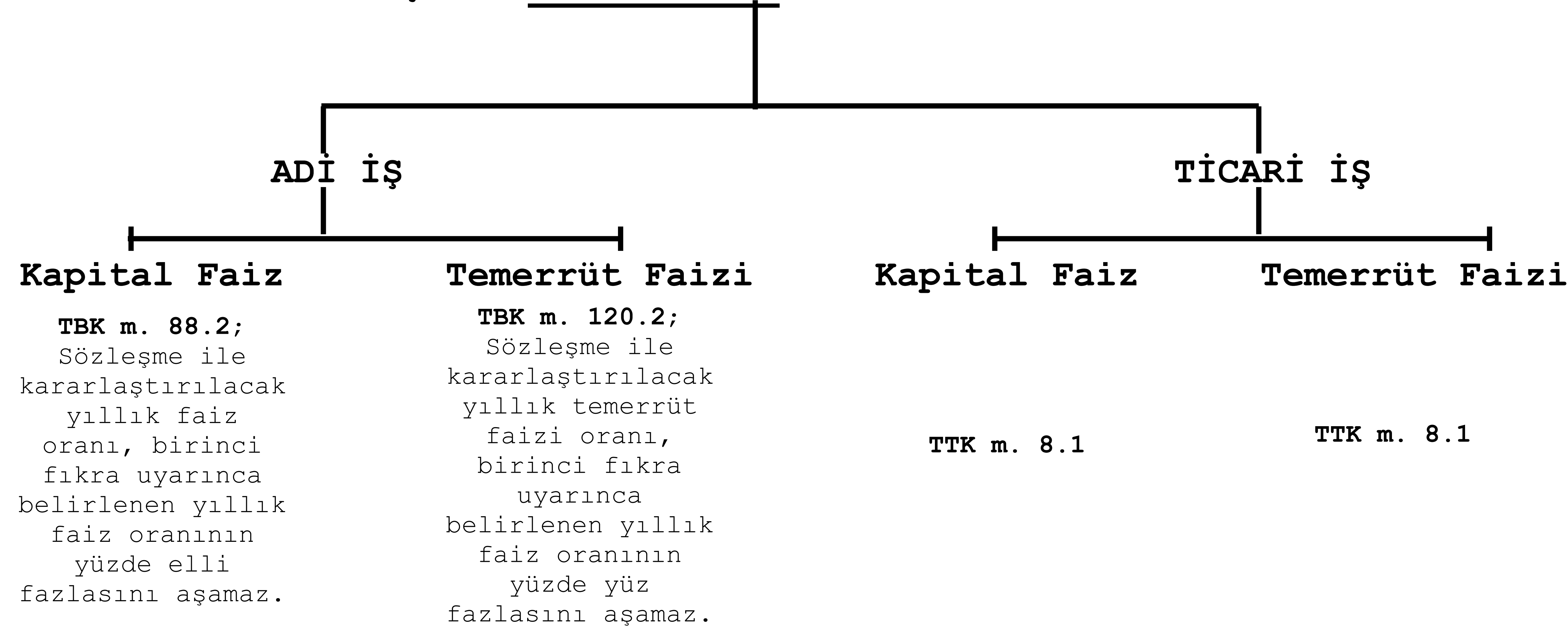
E. Ticari İşlerde Faizin Özellikleri

- > Kararlaştırılmamış olsa bile faiz (kapital/anapara faizi) talep edilebilir. (Adi işler bakımından bkz. TBK m. 387)
- > Faiz oranı serbestçe kararlaştırılabilir (m.8.1). (Adi işlerde serbestçe faiz oranı belirlenemez. Bu sınırlar için bkz. TBK m. 88.2, 120.2). Doktrindeki bir kısım yazarlara göre TBK'nin faize ilişkin öngördüğü sınırlamalar ticari işlerde de uygulanacak emredici nitelikte düzenlemelerdir.
- “...Ticari işlerde faiz oranının TBK m. 88 ve 120'deki sınırlamalara tabi olmaksızın serbestçe belirlenebileceği...” (Y. 11. HD. 09.12.2020, 2020/4770 E. 2020/5774 K) (Aynı yönde Y. HGK. 02.05.2019, 2017/620 E. 2019/914 K)
- > TTK m.8.2'de gösterilen durumlarda ticari işlerde bileşik faiz uygulanabilir.
- > Taraflar arasında farklı bir oran kararlaştırmamışsa, TCMB Avans faiz oranından temerrüt faizi talep edilebilir (daha yüksek oranda temerrüt faizi istenebilir)
- “...tacir olan davacının ticari işine ilişkin davaya konu alacağını davalı üniversiteden tahsil amacıyla icra takibine koyduğu sırada alacağına yasal faiz işletilmesini istemekle birlikte ticari faiz isteme hakkını saklı tuttuğunu belirttiği açık ise de; faiz hakkının seçimlik ve yenilik doğuran bir hak olması sebebiyle seçim hakkının kullanılmakla tükendiği...TCMB avans faiz oranın açıkça talep edilmesi gerektiği, açıkça talep yoksa yasal faize hükmedilmesi...” (Y.HGK. 07.07.2020, 2017/1704 E. 2020/534 K)
- > Sözleşmede daha yüksek akdi veya gecikme faizi kararlaştırılmadığı hallerde, yabancı para borcunun faizinde devlet bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı uygulanır (3095. s. K. m. 4/a). (Yargıtay'ın farklı dairelerinin, son yıllarda, 3095 s. K m. 4/a hükmünün uygulanmasına ilişkin olarak verdikleri kararlarda görülmektedir ki; hesaplamalarda, kamu bankalarının TCMB'ye bildirdikleri azami faiz oranlarının değil, fakat fiilen uyguladıkları oranların esas alınması gerekmektedir. Bkz. **İmamoğlu, Başat Şit:** Yabancı Para Borcunda Faize İlişkin Bazı Sorunlar)

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

2. Faiz (m. 8)

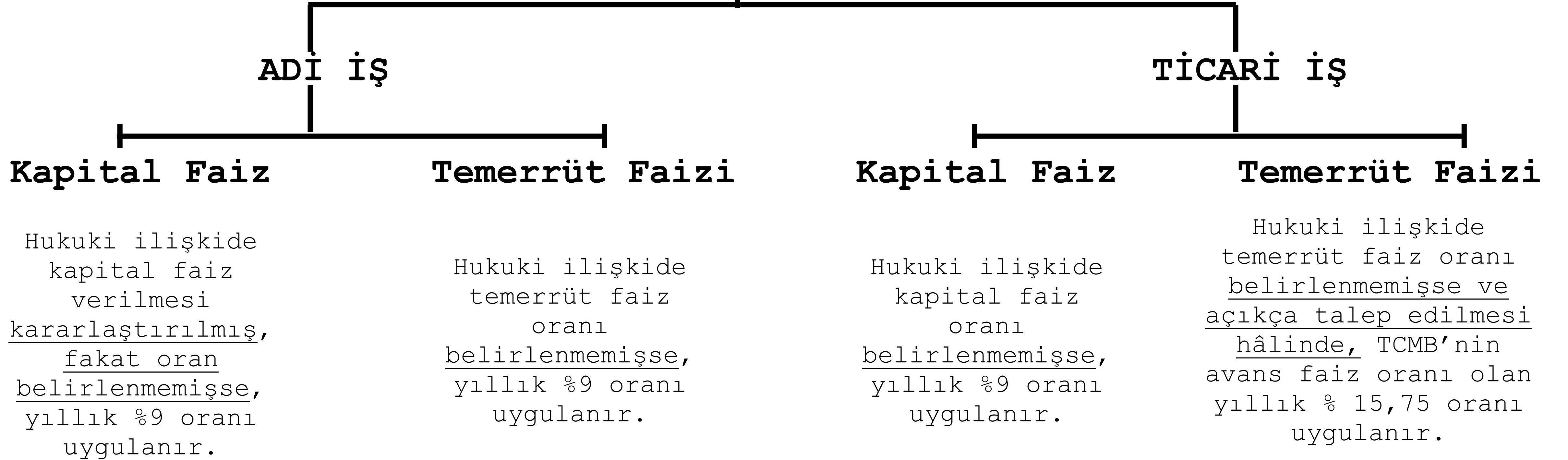
F/1. Bir Hukuki İlişkide Faiz Oranı Nasıl Belirlenir ?

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

2. Faiz (m. 8)

F/2. Bir Hukuki İlişkide Faiz Oranı Belirlenmemişse Hangi Oran Uygulanmalıdır? (Bkz. 3095 s. K.)

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

3. En Yüksek Sınırı Aşan Ticari İşlemlerin Hukuki Akıbeti

> TTK m. 1530.1'e göre, aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, ticari hükümlerle yasaklanmış işlemler ve şartlar batıldır. Ancak, sözleşme uyarınca yerine getirilmesi gereken edimler için kanunun veya yetkili makamların koymuş olduğu en yüksek sınırı aşan sözleşmeler en yüksek sınır üzerinden yapılmış sayılır; sınırı aşan edimler hata ile yerine getirilmiş olmasa bile, geri alınır. Bu sınırlarda, TBK m. 27.2.2. cümle uygulanmaz.

> Hüküm, gerek savaş ve olağanüstü haller, gerekse iktisadi bir takım sebeplerle bir düzen altında tutulmak istenen sözleşmeler düşünülerek kaleme alınmıştır. İfade edilen durumlar veya sebepler dolayısıyla, sözleşmelerde butlan hükümlerinin mutlak bir şekilde uygulanması, korunmak istenen kişilerin menfaatine uygun düşmez. Hüküm, ekonomik sıkıntı içinde bulunan tarafı koruyucu nitelikte, kamu düzeniyle ilgili bir mahiyete sahiptir.

> TTK m.1530/1'in düzenlenme amacı da dikkate alındığında, TBK m. 27/2/2. cümlenin istisnasız bir şekilde uygulanması, korunmak istenen kimselerin menfaatlerine uygun düşmez. Bu sebeple, en yüksek sınırı aşan sözleşmeler en yüksek sınır üzerinden yapılmış sayılır. Sözleşmenin en yüksek sınırı aşan ve geçersiz olan kısımlarından hareketle, tamamının batıl olduğu ileri sürülemez. Sınırı aşan edimler hata ile yerine getirilmiş olmasa bile, geri alınır.

"...Fiyat kontrol komitesince teslim tarihindeki fiyatı 67.100 Lira olarak saptanan 4 kapılı bir otomobili, davalı ortaklığın 75.000 Liradan sattığından bahisle, 7.900 Lira fazla fiyat için düzenlenen bonoların iptaline ilişkin dava olup... yetkili makamlarca saptanan fiyat üzerindeki en çok perakende satış fiyatının üzerindeki fiyata satışa dair fiyatla satışa ilişkin kısmı batıl olunca buna dayanan ibrada tarafların serbest iradeleriyle kararlaştıracakları bir hususa ait bulunmadığından geçersiz olduğu..." (Y. 11. HD, T.11.11.1978, 1978/5426 E. 1978/5544 K)

V. Ticari İş Sayılmaya Bağlanan Sonuçlar

4.Ticari Hükümlerin Uygulanması

> Bkz. Ticari Hükümler sunusu.

VI. Ticari İş Tüketici İşlemi İlişkisi

> Tüketici işlemi, mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemdir(TKHK 3.1.1)

> Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi" ifade eder (TKHK m. 3.1.k)

> ***Acaba tüzel kişi tacir olan ve her işleri ticari sayılan ticaret şirketleri tüketici olabilir mi?***

** Ticaret şirketlerinin gerçekleştirdikleri işlemlerin tüketici işlemi olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Çünkü onların her türlü işlemi ticari işletmeleri ile ilgili ve ticari iş niteliklidir.

** Ticaret şirketlerinin işletme konusu dışında yapmış olduğu bazı işlemler (örneğin, bağış yapmaları, fabrikanın işçilerini yaptıkları işe daha iyi motive etmek amacıyla bazı sözleşmeler akdetmeleri, şirketin çalışanlarının özel çıkarları doğrultusunda hareket etmesi³⁹-eğlence, dans, bowling kulüpleri gibi- ve geziler düzenlemesi halinde, bu gezide mal ve hizmet alımı biçiminde oluşan konaklama, yemek, eğlence vb. edimlerin sunulması) ile ilgili uyuşmazlıklarda şirket tüketici kabul edilmelidir.

VI. Ticari İş Tüketici İşlemi İlişkisi

> TKHK'de özel düzenleme bulunan tüm hususlarda öncelikle bu kanun uygulanacak, hüküm olmayan hususlarda işin niteliğine göre, TTK' ye veya o da olmazsa TBK'ye gidilecektir. Örneğin, satış sözleşmesi, sadece ayıpla ilgili konularda TKHK kapsamına girecek; buna karşılık, teslim yükümlülüğü veya bedelin ödenmesine ilişkin ana yükümlülükler hakkındaki uyuşmazlıklar TKHK kapsamına girmeyecek, genel hükümlere tabi olmaya devam edecektir.

> Tüketici işlemlerinde, tüketicinin edimlerine karşılık alınan şahsi teminatlar, her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılır. Tüketicinin alacaklarına ilişkin karşı tarafça verilen şahsi teminatlar diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmadıkça müteselsil kefalet sayılır (TKHK m. 4.6)

> TKHK m. 73.1 uyarınca, tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalarda tüketici mahkemeleri görevlidir. Buna karşılık, ticari davalar ticaret mahkemelerinde görülür. Ticari bir dava, TKHK kapsamında aynı zamanda tüketici işlemine konu olabilir ve tüketici sıfatına sahip birisi tarafından dava açılabilir. Örneğin, taşıma ve sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkta, davacı tüketici sıfatını taşıyabilir. Bu durumda değerine göre, **tüketici hakem heyetlerine başvurulması veya davanın tüketici mahkemesinde açılması** gerekir.